

1 Hvordan utvikle en sosialpolitikk som fremmer inkludering

2 Behovet for en helse- og sosialminister

3 Sosialpolitikken berører alle samfunnsområder – helse, arbeid, bolig, utdanning,
4 økonomi og integrering. Likevel er ansvaret fragmentert mellom flere departementer.
5 For å sikre helhetlig styring og bedre samordning er det på tide å re-etablere en egen
6 helse- og sosialminister. Dette vil gi sosialpolitikken den tyngden og
7 oppmerksomheten som trengs for å sikre inkludering og likeverd i hele befolkningen.

8 Norge står overfor en utvikling der klasseskillene øker. En omfordelingspolitikk som i
9 større grad ser ut til å begunstige dem som allerede har mest, fører til at
10 husholdninger med lave og moderate inntekter får svekket økonomi og færre
11 muligheter. Ulikhetene vokser samtidig som mange forebyggende tiltak kuttes eller
12 nedprioriteres. Dette er en offentlig styrt politikk som ikke setter langsiktig
13 velferdsutvikling i sentrum.

14 En investering i mennesker er en investering i samfunnets bærekraft

15 For å bygge et sterkt og inkluderende samfunn, må det investeres i en velferdsstat
16 som fungerer både på individ- og systemnivå. Det innebærer:

- 17 • Styrking av forebyggende tjenester som motvirker utenforskap før det oppstår.
- 18 • Et solid og tilgjengelig sikkerhetsnett for mennesker som rammes av sykdom,
19 arbeidsledighet eller andre livsutfordringer.
- 20 • Gode etterverntjenester, slik at de som faller utenfor faktisk får muligheten til å
21 vende tilbake til arbeid og fellesskap.

22 Boligpolitikken som driver ulikhet og utenforskap

23 Boligsektoren er en av de sterkeste driverne for økonomiske og sosiale forskjeller i
24 dagens Norge. Når boligmarkedet i økende grad er overlatt til markedskrefter, blir det
25 vanskeligere for dem med lave inntekter – og i økende grad også for dem med
26 vanlige inntekter – å sikre seg en trygg og stabil bosituasjon. Bolig fungerer ikke
27 lenger som et universelt velferdsgode, men som en kilde til ulikhet og
28 formuesforskjeller.

29 Mangelen på en aktiv sosial boligpolitikk fører til segregering, mer trangboddhet og
30 økt risiko for utenforskap. Selv personer med helt ordinær arbeidsinntekt opplever at
31 det nesten er umulig å komme inn på boligmarkedet. Boligprisene stiger langt
32 raskere enn lønningene. Et utrygt leiemarked med høye kostnader og få rettigheter
33 gjør situasjonen ytterligere krevende.

Når mennesker i fullt arbeid ikke får tilgang til en trygg bolig, er det ikke individet som feiler – det er politikken. Dette skaper nye former for utenforskap og svekker muligheten for sosial mobilitet, også langt inn i middelklassen.

Arbeidslivsreform for økt inkludering

Arbeidslivet er en sentral arena for sosial utjevning. For å sikre at flere kan delta, må nye løsninger vurderes. Ett viktig tiltak er å utrede innføring av 6-timersdag, som kan bidra til et mer bærekraftig arbeidsliv, redusere sykefravær, gi flere mulighet til å jobbe og åpne arbeidsmarkedet for grupper som i dag faller utenfor.

Utenforskap blant barn og unge

Økonomiske ulikheter rammer barn og unge aller hardest. Barn som vokser opp i familier med presset økonomi har færre muligheter til å delta i fritidsaktiviteter, kulturtilbud og sosiale fellesskap. Dette skaper isolasjon og utenforskap allerede i tidlig alder. Barn i familier med lav inntekt risikerer dårligere skoleprestasjoner, svakere nettverk og større risiko for å falle utenfor arbeidslivet senere i livet.

Utenforskap blant barn handler ikke om manglende innsats – det handler om manglende politisk vilje til å sikre alle barn like muligheter.

Sosial arv som går i generasjoner

Når barns muligheter avhenger av foreldrenes økonomi, utdanning og livssituasjon, sementeres den sosiale arven. Barn som vokser opp i vedvarende fattigdom eller ustabile boforhold står i fare for å gjenta foreldrenes sårbarhet. På denne måten går ulikhet i arv, og classeskillene blir varige. En sosialpolitikk som vil fremme inkludering må derfor sikre tidlig innsats, trygge boforhold, gode oppvekstmiljøer og likeverdige velferdstjenester for alle barn – uavhengig av bakgrunn.

Konsekvensene av økende forskjeller

Når forskjellene øker, svekkes også tilliten i samfunnet. Dette kan føre til:

- økt polarisering
- flere konflikter
- lavere opplevelse av fellesskap
- grobunn for ekstremisme, rasisme og radikalisering

Et samfunn uten tillit er et samfunn med svekket demokrati.